

ЙОРДАН РАДИЧКОВ ЯНУАРСКО ЯЙЦЕ

chitanka.info

Още в първите дни на месеца селцето откри една странна особеност във времето. Неколцина ходиха на платото да хранят яребицата — години наред вече, щом навейт вълчите преспи, ловците подхранват дивеча. Те отидоха във вторник, а се върнаха в селцето в понеделник и разказаха как крилата на яребицата били замръзнали и птицата вървяла само пеша през преспите. Същия ден почти всички бяхме изненадани, след като открихме, че ако искаш да отидеш до съседа и тръгнеш във вторник, то пристигаш там с един ден назад — в понеделник. Това откритие внесе извънредно голямо смущение в селцето, няколко дни бяхме буквално сащисани, защото никой не можеше да проумее как тъй ще тръгнеш днес, а ще пристигнеш вчера.

На пръв поглед тая неправдоподобност може да предизвика лека насмешка у някого. Но представете си, че седите край масата и че подир закуската трябва да се преместите на друг стол; докато се преместите на съседния стол, вече е вчера. Особено слисващо е това усещане в началото. В началото хората изпаднаха в странна неподвижност и когато гледах навън през прозореца, имах чувството, че селцето е в състояние на абсолютна статичност. Пъртините синеят неподвижно из пустите улици, ледени шишове висят от стрехите, никакъв дим от ничий комин — няма кой да тури макар и едно дърво в огъня. Всички седят неподвижно и чакат отново да стане днес. Три вълка нападнаха едно стадо, стадото се раздвижи, почна да тича в кръг и пред очите на всички ни кръгът стана вчера. Трите вълка също тичаха в кръг, само че обратно на стадото и тия два кръга се въртяха в две противоположни посоки, без да могат да се докоснат. Вълците не можаха да преминат от своя вторник в понеделника на стадото. Като че някой бе издигнал между звяра и овцата тънка и невидима стена, като че самото време издигаше неумолимата си преграда пред трите вълка и макар все още свирепи, те направиха една озадачена спирала и зачинкаха към гората. Тия два концентрични кръга, дето се извъртяха пред очите на селцето, внесоха някаква мистика и мога да кажа, че до следния ден — сряда — всички останаха неподвижни край прозорците, загледани в изцъкленото небе.

Суеверните се мъчеха да убеждават близките си, че вторник е празен ден, във вторник каквото и да предприемеш, няма да ти потръгне, а напротив, ще се върнеш крачка назад, а понякога и много крачки ще направиш, все назад, подобно на рака. Суеверните първи

излязоха в сряда и почнаха да правят пъртини из дворовете си, но зарязаха пъртините, щом разбраха, че са се върнали във вторник. Изумлението, разбира се, на всички беше голямо, не само на суеверните. И най-малкото движение ни връщаше назад. Сякаш нещо във времето се бе скъсало или бе разрушено, селцето изглеждаше попаднало във вътрешността на гигантски часовник, където някои пружини или колела се движеха обратно, прескачайки основен възел в гигантския механизъм. Единственото ни спасение да не се върнем назад, бе това да стоим неподвижни, защото всяка стъпка във времето объркваше неговите механизми и то ни връщаше назад.

Опитите да се доберем до съседни селища излязоха безуспешни. Стигаше се до един определен ден и повече не можехме да вървим назад, защото ледени планини преграждаха пътя ни. Сметнахме, че това са старите, извъртяни вече години и времето не ни пускаше там, ние нямахме работа в тия застинали планини, а трябваше да вървим напред и да се лутаме само в януари. Бе започнала високосната 1968 година, някъде нещо пропадеше и чезнеше. Ако искаш да си в крак с времето, трябва да бъдеш в състояние на абсолютна статика. Всеки опит за движение те връща назад. Почнах да се улавям, че мисълта ми се измъква на пръсти и отива при вчерашните мисли. Мигар трябва да престана и да мисля! Невъзможно е, но всеки опит за нова мисъл изтегляше из глъбините вчерашна мисъл. Пътят до леглото започна да става път дълъг едно денонощие, където ви посреща уморената пружина от вчера и вчерашната възглавница. Дори брадата, която трябваше да бръсна сутрин, се оказваше брадата, позната ми от вчера... Селцето бавно започна да се върти в своя кръг назад, стегнато в пръстена на времето. Времето въртеше своя кръг в обратна посока, подобно на трите вълка, които отгъкваха снега край стадото, без да могат да го докоснат. Трябваше постепенно да свикнем с мисълта, че всяко наше движение и всяка наша деятелност ще ни връщат един ден назад.

При тия именно обстоятелства Патрокли намери яйцето.

Неговото име всъщност беше Патрокъл, но в селцето всички го знаеха като Патрокли. Една сутрин Патрокли откарваше общинския бик на водопой и по пътя намери яйце, каквото никой дотогава не бе виждал. То бе запретило целия път и се издигаше нагоре по-високо от копа сено. Патрокли веднага си науми да вземе яйцето в бикарницата,

в бикарницата е топло и до три седмици време той ще може да го излюпи. Селцето посъветва накрая бикаря да не се залавя с яйцето, и без туй януари тръгна объркано, това яйце може да обърка работите още повече, пък и не се знае какъв звяр дреме под черупката. Но Патрокли си наумил, никой не може да го разубеди, направи полог в бикарницата и тури яйцето в полога да се мъти.

И започна то да се мъти и като ходехме да го гледаме, се чуваше как вътре нещо писука. Трябва да ви кажа, че имаше много спорове относно яйцето — каква птица го е снесла, възможно ли е да има такава голяма птица, дето да снася такива големи яйца: ами дали това яйце не е на някоя ламя или на някое чудовище, излязло из околните гори, след като е преспало в някоя пещера цели столетия?

Догадките за ламята бяха веднага отхвърлени, защото селцето познаваше ламя. Имаше преди години една ламя, две лета тя си мъти яйцата край селцето. Бе изровила там малка яма, лежеше в ямата и си мътеше яйцата. Мнозина от съседни селища, като идваха на събор, ходеха да я гледат или да се фотографират с нея. Аз също имам такава снимка, като трудоваци се фотографирахме да имаме спомен. Снимката е овехтяла, но ако я погледнете, ще видите върху нея трима трудовака, две селски моми и край тях ламята както си лежи и мъти яйцата. Децата на селцето дебнеха кога ламята ще напусне полога да отиде на водопой или по някоя друга работа и тогава отиваха в полога да пипат яйцата й. Нейните яйца бяха големи колкото една волска глава и еластични, сякаш нямаха черупка, а бяха облечени в кожи. Ламята, щом се връщаше от водопой, помирисваше недоволно яйцата, издихваше ги, за да прогони чуждите миризми от пипането и лягаше отново върху тях да мъти. Може би и до днес тая ламя щеше да си мъти все там яйцата, но я нападна травинякът и я прогони от полога й. Травинякът е животно подобно на кърлежа, само че далеч по-свирепо от него, има формата на кривия морски рак и се забива като сачма в тялото. Пологът на ламята още си стои и хората, дето не са имали късмет да я видят и да се фотографират с нея, ходят да гледат полога й. Той вече е обрасъл с трева и подир някоя и друга година съвсем ще се изгуби, ако общината не тури навреме един надпис на мястото на полога, в който да пише, че това е именно полог на ламя, която две години си е мътила тука яйцата, а така също и да натуря от селцето до полога стрелки, за да сочат пътя за любопитния народ, и на тия

стрелки също тъй да има надписи: „Към полога на ламята“, за да може, ако човек попадне сам из нашите места, да се насочи и да отиде да види. Но това трябва общината да го направи.

Та, докато селцето се луташе в догадки, пилето вътре в полога писукаше по-силно, а ако някой туреше ръка върху черупката, усещаше как сърцето на пилето тупа равномерно. Всички ходеха, гледаха, пипаха и заръчаха на Патрокли да им обади, щом пилето се излюпи.

И Патрокли обади, само че с такива викове, сякаш го колеха. Селцето се струпа при бикарницата, Патрокли разправяше, как чул да дрънчат синджири, после някакво мучене, трясък като от оръдие, а кога излязъл навън, виелицата го преобърнала няколко пъти, нещо пиццало и съскало. Патрокли опипом се добрал до бикарницата, там на завет прогледнал, но макар и да прогледнал, не видял ни пилето, ни бика. Бикът скъсал синджири и изчезнал, а яйцето разполовено на две. Народът взе да гадае, че пилето вероятно е изяло бика и е хвъркнало, но откъм казанджийницата дойде казанджията и каза, че видял там много големи дири, дете дотогава не ги бил виждал.

Ние всички се взехме при казанджийницата и там наистина се виждаха големи дири на пиле. Всяка стъпка беше най-малко три метра дълга и около два метра широка. Пилето правело крачки по петнайсет метра едната. Кой какво имаше, се въоръжи и тръгнахме по дирите на пилето. Дирите ни отведоха в реката, там се виждаше как то е пило вода, обаче като минахме с кокили от другата страна, не намерихме вече никакви дири. Патрокли се сети веднага, че пилето е тръгнало да гази из реката и по тоя начин иска да си прикрие следите. Разделихме се тогава на две, едните вървят и правят пъртина от едната страна на реката, другите вървят и правят пъртина от другата страна. Стигнахме до воденицата и питахме там воденичаря, той обаче не виждал никакво пиле. А нещо да е чул, питахме на свой ред ние и той казва, че чул през нощта горе по покрива да се тропа и гредите много силно пукали, сякаш всеки миг могат да се натрошат. Неколцина се покачиха със стълба на покрива и казаха, че горе имало една стъпка от пилето.

Значи, то като е стигнало до воденицата, не се е отбило, а е стъпило с един крак и е продължило надолу по реката. Поне перо някъде да е паднало, вика Патрокли, но другите му разправят, че няма начин да падне перо, защото пилето е още с пух. Има време, докато си

смени пуха с перушина. Важното е, че то няма къде да изхвъркне, каза Патрокли и ние отново тръгваме да търсим дирите, докато на едно място ги забелязваме пак в снега. Дирите водеха към гората, гората стоеше смълчана и тайнствена насреща ни. Пиле, пиле, ама отгдето знаеш какво пиле е това, щом като едната му крачка е цели петнайсет метра.

Заваля сняг, ние се повъртаме и се туткаме покрай реката, но никой не ще пръв да тръгне по дирите и да влезе в гората. Снегът лека-полека взе да заличава дирите и докато ние се помайвахме, вдигна се виелица, взе да носи цели облаци, да дълбае падини и да трупа преспи.

Решаваме да се върнем назад, и без туй започна да притъмнява, мигар в тъмнината някой ще се осмели да влезе в гъстата гора. Патрокли обаче не се предава, той се заканва по целия път назад към селцето, че щял да вземе една торба овес, ще отиде край гората, ще хвърля овес и ще мами пилето. Ние не вярваме дип, че с една торба овес може да се примами такова пиле, а дори то и да дойде да кълве овес, как ще го хванеш!

Много ни е странно обаче бикът къде е изчезнал, от него никъде никаква следа не бе открита.

С настъпването на празниците селцето се събра около софрите, разговорите естествено се въртят все около яйцето и пилето. Ние ядем и пием и от време на време се заслушваме да чуем как Патрокли обикаля около гората и с една торба овес мами пилето. Измръзналата яребица върви по петите на бикаря, кълве овеса, но онуй пиле никъде не се появява. Някои в селцето почнаха да разправят, че това яйце тебе да е снесено от старата година, новата година се е излюпила от него и е тръгнала по света. Други обаче са на мнение, че в това яйце е имало някаква голяма идея, и щом се е излюпила, голямата идея се е отправила с големи крачки към гората.

И двете предположения са крайно неприемливи. Нито годината, щом се измъти, ще отиде в гората, нито пък идеята. По-скоро обратното би могло да стане — и годината, и идеята да дойдат в селцето с цялата си дивотия, за да можем постепенно да се заловим с тяхното опитомяване. Всеки случай виждате сами, че колкото повече човек се мъчи да проникне в тая загадка, толкова повече потъва в нея и губи всякакви нишки в лабиринтите ѝ. Единствен само Патрокли не се отчайва и селцето го вижда по всяко време как мами високосната

година или идеята и обикаля гората със своята торба с овес. Боя се, че гора и Патрокли се въртят в две противоположни посоки, както трите вълка и стадото — нито той може да проникне в гората, нито пък гората може да стъпи на неговата пъртина.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.